Muistamme elävästi. Hanke kuntien kulttuuriperinnön digitaalisen vaikuttavuuden lisäämiseksi

Finna-pohjaisen avoimen museoiden verkkopalveluperheen yhteiskehittäminen sekä kuva-aineistojen jakaminen avoimesti, saavutettavasti ja vuorovaikutteisesti

Tiivistelmä: Hankkeessa kehitetään monistettava ja skaalattava digitaalisen kulttuuriperinnön palveluperhe, joka perustuu Kansalliskirjaston Finna-rajapintaan ja avoimeen Helsinkikuvia.fi-lähdekoodiin. Palvelu mahdollistaa kulttuuriperintöaineistojen uudenlaisen jakamisen ja vuorovaikutteisen, osallistavan käytön. Sovelletaan käytäntöön pilotteina Helsinki, Vantaa ja Espoo, mutta laajennettavissa valtakunnallisesti Finna-organisaatioiden käyttöön. Raaseporin museo Ekta on hankkeessa mukana esimerkkinä museosta, jossa Finna ei vielä ole käytössä, mutta jonka kokoelmanhallintajärjestelmää ollaan kehittämässä Finna-sopivaan suuntaan.

HANKKEEN KUVAUS

Museoiden yhteishankkeessa keskitytään Finna-infrastruktuuriin ja Helsinkikuvia.fi-lähdekoodiin perustuvaan kulttuuriperintöaineistojen digitaaliseen jakeluun ja vuorovaikutteisen jatkokäytön kehittämiseen. Vuorovaikutteista jatkokäyttöä ovat esimerkiksi datan rikastaminen ja tarinallistaminen, joukkoistaminen, asiakkaiden tekemä aineistokuratointi, datan laadun parantaminen ja pelillistäminen. Näihin keskeisiin osallisuuden ja inkluusion kysymyksiin kiinnitetään erityistä huomiota hankkeessa, aineistojen digitaalista jakelua sekä vuorovaikutteisuutta parantavan sovelluksen kehittämisessä ja uusien käytäntöjen vakiinnuttamisessa.

Hankkeen tuotoksena Espoon ja Vantaan kaupunginmuseot ryhtyvät avaamaan valokuvakokoelmia vapaaseen käyttöön Helsingin kaupunginmuseon luoman palvelukonseptin pohjalta. Samalla kehitetään ja parannetaan Helsinkikuvia.fi-sivuston toiminnallisuutta osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmista, sekä kehitetään siitä asiakaslähtöisyyttä ja täysin uusia toimintatapoja tukeva kopioitavissa oleva palveluperhe, jossa keskeisenä on uudenlainen digitaalinen asiakaspalvelualusta kulttuuriperintöalalle. Tällöin kaikki Finna-toimijat pystyvät jatkossa perustamaan oman avointa rajapintaa hyödyntävän verkkopalvelun hankkeessa tehdyllä toimintamallilla. Lisäksi uudistettu palvelu mahdollistaa merkittäviä muutoksia museoiden kuvapalveluiden toimintatapoihin ja prosesseihin sekä synnyttää uudenlaista asiakaslähtöisyyttä. Raaseporin museossa ei ole käytössä Finna-yhteensopivaa kokoelmanhallintajärjestelmää, mutta museo osallistuu hankkeeseen best practice -pohjalta osallistuen hankkeeseen osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmasta. Alueellisen vastuumuseon roolissa Raaseporin museo voi edistää hankkeessa saatua digitaalista osaamista alueellaan. Muutenkin muutokset kuntien toimintatavoissa ja laajemmat vaikutukset ovat jo ensimmäisessä vaiheessa merkittävästi laajempia kuin varsinainen osallistujajoukko, koska Helsinki ja Raasepori alueellisina vastuumuseoina levittävät tietoutta ja käytäntöjä Keski- ja Länsi-Uudenmaan alueen kaikkiin ammatillisiin museoihin.

Hankemuseoista Helsingin kaupunginmuseo ja Raaseporin museo ovat alueellisia vastuumuseoita (Keski-Uusimaa ja Länsi-Uusimaa). Helsingin kaupunginmuseolla on lisäksi sopimus yhteistyöstä ja työnjaosta kulttuuriympäristön vaalimisessa Espoon ja Vantaan kaupunginmuseoiden kanssa. Museolain (314/2019) perusteella museoilla on velvoite toimia kulttuuriperinnön asiantuntijana sekä kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saavutettavuutta. Kulttuuriperintöaineistojen digitaalinen jakaminen ja vuorovaikutuksen kehittäminen sisältyvät tähän. Alueellisen vastuumuseoroolin kautta hankkeen vaikuttavuus ulottuu hankemuseoiden lisäksi 13 muuhun kuntaan.

HANKKEEN ORGANISOINTI

Hankkeen vetäjänä toimii Espoon kaupungin Kulttuurin tulosyksikkö, ja siellä vastuullisena toimijana Espoon kaupunginmuseo. Hankkeen koordinointi hoidetaan Espoossa.

Muut työhön sitoutuneet kunnat, järjestöt, yritykset (ml. järjestelmätoimittajat), oppilaitokset ja muut toimijat: Helsinki, Vantaa ja Raasepori
Teemme yhteistyötä OKM:n rahoittaman Kansalliskirjaston
Finnan kanssa, hyödynnämme OKM:n rahoittaman ja juuri valmistuneen PALJO-hankkeen kokemuksia erityisesti joukkoistamisen työkalujen kehittämisestä.
Muita yhteistyökumppaneita ovat järjestelmätoimittajat Profium Oy, Anders Innovation Oy, Printmotor Oy.

Hanke toteutetaan kaksi vuotta kestävänä kehityshankkeena. Hankkeeseen palkataan neljän museon yhteinen projektikoordinaattori, jonka vastuualueeseen kuuluu hankkeen eteneminen aikataulussa, tiedotus, kehitystyö, raportointi, yhteydenpito yhteistyökumppaneihin ja palveluntarjoajiin sekä talouden seuraaminen. Projektikoordinaattorin tueksi palkataan kolme projektityöntekijää muun muassa kuva-aineistojen avaamiseen, järjestelmän testaamiseen ja osallisuuden käytäntöjen vakiinnuttamiseen toiminta-alueella.

HANKKEEN TUOTOS

Hankkeen tuotos on avoimeen lähdekoodiin perustuva ja yhteiskehitetty palveluperhe, jonka perustuu Helsingin kaupunginmuseon Helsinkikuvia.fi-palveluun (avattu 2017). Hankkeeseen tulevat mukaan Vantaan (Vantaakuvia.fi) ja Espoon (Espookuvia.fi) kaupunginmuseot, Raaseporin kaupunki valmistautuu digitaalisten aineistojen jakamiseen osana tätä hanketta. Palveluperhe perustuu avoimeen lähdekoodiin, ja kehittämishankkeen osana muotoillaan skaalautuva ja monistettava malli, jonka avulla muut Finna-organisaatiot voivat ottaa palvelun käyttöön. Kehittämishanke tarjoaa uudenlaisia rakenteellisia ratkaisuja, joilla edistetään kulttuuriperinnön vahvistumista ja jatkuvuutta yhteiskunnassa.

Palveluperheen kehittämisessä
keskitytään joukkoistamisen, rikastamisen, osallistamisen, tarinallistamisen jne. työk aluihin, jotka muuttavat myös museoiden asiakastyötä ja koko museoiden

merkitystä. Palveluperheen konkreettisin ilmentymä eli Helsinkikuvia.fi -sovelluksesta kehitetty digitaalinen asiakaspalvelualusta toimii Finnan uudenlaisena käyttöliittymänä visuaalisen kulttuuriperinnön osalta. Sitä voidaan käyttää myös uusien digitaalisen jakelun, automaattisen asiakaspalvelun ja vuorovaikutteisten toimintamallien käyttöönoton kokeilualustana ketterästi Finnan rinnalla.

Mitä hanke sitten toteutuessaan muuttaa? Avainsanoja ja merkittävimpiä tavoitteita ovat kustannustehokkuus, palveluiden automatisointi ja resurssien uudelleenorganisointi.

Kuvapalveluiden siirtyessä automaattisiksi hankkeen tuotoksena kehitettävään Helsinkikuvia.fi -verkkopalveluun, kuntien museoiden resursseja vapautuu asiakaspalvelusta muihin tehtäviin. Asiakaspalvelussa voidaan keskittyä uusien aineistojen avaamiseen ja digitalisointiin, jolloin asiakkaiden saavutettavissa oleva visuaalinen kulttuuriperintö paranee laadullisesti ja lisääntyy määrällisesti

Tulokset edistävät myös uuden sukupolven Finna-yhteensopivan kokoelmanhallintajärjestelmän käyttöönottoa Länsi-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon alueella.

HANKKEEN TOTEUTUSAIKATAULU

Talvi ja kevät 2021: Kuva-aineiston läpikäynti aloitetaan.Helsinkikuvia.fi-lähdekoodin valmistelevat kehitystyöt.
Syksy 2021: Uusien verkkopalvelusivustojen Espookuvia.fi ja Vantaakuvia.fi kehittäminen. Uusien, yleisöä osallistavien ominaisuuksien tuominen osaksi palvelua. Kuvatulostepalvelun liittäminen sivustoon.
Vuosi 2022: Verkkopalvelut ja uudet ominaisuudet julkaistaan, tiedotus, testaus ja palautteen kerääminen sekä verkko-ohjeiden laatiminen.

Hanke alkaa 2021 vuoden alussa kuva-aineistojen läpikäymisellä (tekijänoikeudet, tietosuoja, laatu). Espoon kaupunginmuseon ja Vantaan kaupunginmuseon tavoitteena on julkaista lanseerausvaiheessa vähintään 10 000 digitoitua korkearesoluutiokuvaa vapaaseen käyttöön per museo. Espoo ja Vantaa käyttävät Profium Sense -pohjaista kokoelmahallintajärjestelmää, josta on toteutettu Finna-yhteys OAI-PMH-rajapinnan avulla. Yhteinen kehitystyö mahdollistaa Helsinkikuvia.fi-mallin mukaisten verkkopalveluiden Espookuvia.fi ja Vantaakuvia.fi avaamisen. Hankkeessa jatkokehitetään avoimen datan kuvapalvelua, joka on jo käytössä Helsingin kaupunginmuseossa. Tavoitteena on saada mm. asiakkaiden palaute reaaliaikaiseksi, kehittää joukkoistamisen ominaisuuksia ja albumitoimintoa innostavammaksi. Samalla pyritään muuttamaan palvelun teknisiä ominaisuuksia niin, että uusien kulttuuriperintöaineistojen tuottajien liittyminen järjestelmään on teknisesti ja käytännössä helppoa. Teknisen ja sisältöön liittyvän kehittämisen lisäksi rakennetaan palveluperhe, jossa kuvapalvelu laajenee Espoon ja Vantaan kaupunginmuseoihin. Hankkeen viimeisen puolen vuoden aikana luodaan lopullinen paketoitu tuote. Palveluperheeseen liittymisestä tehdään helpot verkko-ohjeet ja toimintamalli, jonka muut kulttuuritoimijat voivat ottaa osaksi Finna-kokonaisuuttaan.

HANKKEEN KUSTANNUSARVIO 3/2021 – 5/2023

Henkilöstökulut
Yhteishankkeen projektikoordinaattori, 15 kk, 60 000 euroa (sis. projektikoordinaattorin palkan ja sivukulut)

Projektityöntekijät, 2 henkilöä 12 kk, 1 henkilö 9 kk, 140 000 euroa (sis. palkan ja sivukulut)

Ulkopuoliset palvelut

Verkkopalvelun kehitystyö vaihe 1 (lanseeraukseen asti): 65 000 euroa
Verkkopalvelun kehitystyö vaihe 2 (lanseerauksen jälkeen ilmenevät kehitystarpeet): 20 000 euroa
Graafinen suunnittelu, viestintä ja markkinointi: 30 000 euroa
Käännöstyöt 3000 euroa
Tulostuspalveluiden kehitystyö 20 000 euroa
Ohjeistus verkkopalvelun käyttöönottoon muille museoille 6 000 €

HANKE YHTEENSÄ 344 000 euroa

Omavastuuosuus
Haettavan avustuksen lisäksi Helsinki, Espoo ja Vantaa osallistuvat hankkeen rahoitukseen henkilötyöllä sekä lisäksi 15 000 eurolla. Raasepori osallistuu henkilötyöllä.

YHTEENSÄ 45 000 €

HANKKEEN KOKONAISKUSTANNUKSET 344 000 €, JOSTA

HAETTAVA AVUSTUS YHTEENSÄ 299 000 euroa